

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 96

פנחס תשס"ט

הפירוש של זמרי, אמנם הגמרא פירשה את סלוא אך מהו זמרי?

אלא, שהקב"ה בפרשתנו הוסיף לכל משפחה בעם ישראל "י" ו"ה". לומר, אני מעיד עליהם שנשמרו מלחטוא, ה"י" מעידה על הגברים וה"ה" על הנשים. והנה המילה "זמר" כוונתה לחיתוך כמו שאומרים המפרשים לגבי פסוקי דזמרה שע"י פסוקי דזמרה מחתכים את כל המשחיתים והמקטרגים. ולכן בשם זמרי רמוז שהוא זמר את ה"י", חתך את אותה "י" שמעידה על בני ישראל שלא התקשרו אל בנות אל אחר.

"בני גד למשפחותם לצפון משפחת הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני" (כו טו)

ה"מאור ושמש" פירש פסוק זה בדרך רמז על מצות הצדקה שיש בה שלשה תנאים עיקריים: א. לא לפרסם את מעשיו. **הרב שך זצ"ל** היה אומר שאם אדם מפרסם את מעשיו, אז אחרי מאה ועשרים כשיבוא לפני ב"ד של מעלה יגידו לו הרי כבר השתמשת. זה בדיוק כמו לתת כרטיסיה מנוקבת לנהג. עוד אמר הרב שך על הגמרא במסכת ברכות שרבי יוחנן נכנס לבקר את רבי אלעזר ביקור חולים, וראהו ששוכב בבית אפל גילה רבי יוחנן את זרועו (הרים את השרוול) ונהיה אור בבית. שאל הרב שך: זה שאורו של רבי יוחנן מאיר זה פשוט, הרי אם היו מביאים ספר תורה והיה נהיה אור לא היינו מתפללים, ורבי יוחנן זה לא פחות ואולי יותר מספר תורה. כמו שאמרו חז"ל כמה טפשים אותם אנשים שקמים בפני ספר תורה ולא קמים בפני אדם גדול. אבל השאלה היא מדוע כשנכנס רבי יוחנן לאותו בית לא האירו פניו את הבית, וכי הוא שם מסיכה על הפנים?

וענה הרב שך בדרך מוסר: מה שגלוי לא מאיר, מה שבסתר זה מה שמאיר.

ובשנה שעברה שנת השמיטה תשס"ח, התפרסם סיפור על יהודי שפנה לחברו ובקש הלואה בסכום גדול, אך התנה והסביר שאין ביכולתו להביא ערבים מפני שהעסק שלו בנוי בצורה כזו שאם ידעו ברחוב שהוא זקוק להלואה, אז הוא כבר לא יהיה זקוק להלואה... שאל המלוה: איך אני אוכל לתת כזה סכום בלי ערב? ענה הלווה, הקב"ה יהיה ערב. המלווה לקח את הערב הזה בשתי ידיים ונתן את הכסף. אחרי שעבר הזמן

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל" (כה יא)

במדרש רבה: כשיצא פנחס עמדו בני שבטו (של זמרי) לפגוע בו, ירד המלאך ונגף בהם. כשראה פנחס שמבקש לכלותם, חבטן (את זמרי וכוזבי) בקרקע ועמד להתפלל, הה"ד "ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה".

והנה המשך הפסוק מתהילים הוא "ותחשב לו לצדקה לדר ודר עד עולם". וקשה. הלא גם אהרן עצר את המגפה על ידי הקטורת, ומדוע לא נאמר עליו שנחשב לו הדבר לצדקה לדר ודר?

ומתוך ה"תפארת שלמה", דודאי גם אהרן עשה צדקה גדולה, אך אין הדבר נוגע לדר ודר שהרי כשאין לנו בית מקדש אין גם קטורת. ואין נעצור את המגיפה? אבל פנחס עצר את המגיפה ע"י תפילה וזה דבר שאנחנו יכולים לעשות תמיד. לכן נחשב לו הדבר לצדקה, לדר ודר עד עולם.

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל" (כה יא)

פירש רש"י לפי שהיו השבטים מבזים אותו. הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה? לכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

והקושיה מתבקשת מאליה, מה עוזר לנו שיש לו סבא אהרן, האם זה מפחית את חלקו של הסבא השני שפיטם עגלים לעבודה זרה?

ומתוך הגאון רבי יואל מיארטשוב זצ"ל (הובאו דבריו ב"טללי אורות" של הרב קלר) שהתורה באה לומר שבח גדול על פנחס. כי אמנם יש לו את התכונות שירש מסבו שפיטם עגלים לעבודה זרה. אך הוא, מעידה התורה, עבד על עצמו עד שנהיה צדיק גמור המיוחס רק אחרי אהרן, ואם כן שבח גדול הוא לו. שהצליח לעבוד ולעבד את עצמו עד שהגיע לדרגה זו.

"זמרי בן סלוא" (כה יד)

בגמ' נאמר שהשם סלוא מרמז על כך שהסליא עוון משפחתו, וכוזבי שכיזבה נגד בית אביה שציוה לה שתדבר רק עם הגדול שבישראל והיא דברה עם זמרי. שואל ה"ברכת יצחק" הרב יצחק שוויגר זצ"ל מה

ועל פי כל הנ"ל מבאר ה"מאור ושמשי". "בני גד" – גומלי דלים, "למשפחותם" א. "לצפון משפחת הצפוני" – להצפין את הדברים. ב. "לחגי משפחת החגי" – לתת עם פנים חגיגות. ג. "לשוני משפחת השוני" – לתת ולשנות ולתת שוב ושוב.

מסכת אבות

"על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" פרק א' משנה ב'

שואל הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל בספרו "רוח החיים" הרי תורה נתנה בשנת 2448 לבריאת העולם. לעומת זאת, קרבנות הקריב כבר אדם הראשון. וגמילות חסדים – מי לנו גדול מאברהם אבינו. וממילא נשאלת השאלה למה הקדימה המשנה את "תורה" ל"עבודה וגמילות חסדים"?

אלא אומר הגר"ח: אמנם התורה נתנה אחרונה, אבל מהרגע שנתנה לנו תורה לה משפט הבכורה. עד מתן תורה אם היה אדם מלוה לחברו מאה אלף דולר בעד ריבית של מאה דולר לתקופה של עשר שנים, הלא לצדיק יסוד עולם יחשב, בעל חסד שאין כדוגמתו. ומהרגע שנתנה תורה, אדם כזה לא יקום לתחית המתים. עד שניתנה תורה רצה אדם להקריב קרבן, בבקשה, יקריב ויהיה לרצון. אבל מהרגע שנתנה התורה, אם אדם מקריב לא במקום ולא בזמן יכול להתחייב על כך כרת. לה משפט הבכורה.

ובספר "ילקוט הגרשוני" מביא בשם ספר "מעגלי צדק" מהגאון רבי מנחם פנט מדעש, לרמוז בדברי המשנה ענין גדול. הרי העולם שאנו חיים בו הוא עולם עובר, אבל יש דרך אחת שעל ידה אפשר להעמיד את העולם הזה ולהכניסו לקיום. על ידי מה? על ידי שלושה דברים שעליהם העולם עומד. על ידי התורה, העבודה והגמילות חסדים, אם אדם מבזבז את זמנו על תורה ועל מצוות ונותן את כספו ואת כוחו לגמילות חסדים, הרי הוא מחליף את העולם מעולם עובר לעולם עומד.

ובדרך צחות אומרים שכאשר אנשים מבזבזים את זמנם על שטויות, אז אינם ממהרים לשום מקום. רק כאשר מגיעים לשיעור תורה או לתפילה, שם פתאום ישנם אנשים שעומדים על קוצים. ה"עוילם עומד". כמו כן כאשר מישהו מבקש ממנו הלואה גם שם אין לו זמן הוא ממש מוכרח לרוץ, נדבר אחר כך...

המדובר ביניהם פנה המלווה ללוה, והלווה התחיל לגמגם ולהתנצל ודחה את הפרעון לעוד עשרה ימים, כי כרגע מתבשל משהו וכו' וכו'. אחרי עשרה ימים נוספים הבין המלוה שהוא יכול "להגיד קדישי" על הכסף שלו. אבל אז נזכר שיש לו ערב, ודוקא ערב עשיר שיכול לשלם, והוא פנה אל הערב, אל הקב"ה, ואמר רבש"ע הלוותי לאדם כסף על חשבון האמונה בך, עכשיו הלווה לא משלם וזה נופל על הערב. אינני רוצה כסף, רבש"ע, יש לי בת מבוגרת בבית, ובמקום כסף אני רוצה חתן. למרות שביתו הבוגרת לא קבלה הצעות כבר זמן רב באותו יום צלצל הטלפון ועל הקו היה שדכן פלוני ובפיו הצעה משובחת. אחרי כשבועיים התארסה הבת בשעט"מ.

עברו חודשים ארוכים. יום אחד מצלצל הלווה ומספר בשמחה למלוה שהוא התאווש מבחינה כלכלית ומאד מעונין לשלם את ההלוואה. המלוה הודיע לו שאינו גובה פעמיים הלואה אחת. לתמיהתו של הלווה הסביר המלוה שהוא כבר גבה מהערב, אמנם לא כסף אך הוא מאד מרוצה מצורת התשלום...

הדברים הגיעו עד דין תורה והרבנים פסקו כפי שההלכה מורה, שהכסף מגיע לערב. והואיל והשנה היתה שנת שמיטה, קיבל הרב ישראל זיכרמן שליט"א בתור חבר בוועדת השמיטה את הכסף לידיו כדי לחלקו לחקלאים שומרי שביעית שאותו ערב ערב גם להם. "וציויתי את ברכתי".

כשעושים צדקה, אם כן, כמה שאפשר להסתיר את הדברים ולהצפינם יותר טוב.

ב. כשעושים צדקה צריך לתת עם פנים שמחות, פנים של חג. יש פעמים שאדם נותן צדקה אך עושה זאת עם פרצוף של תשעה באב, בזה הוא פוגם בשכרו כמו שרומזים בדברי הפסוק "הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע" כשאדם נותן צדקה עם פרצוף של בכי, אז אחרי מאה ועשרים יזכה לקבל חזרה, אך בדיוק את מה שזרע, אם נתן מאה שקל יקבל מאה שקל. אבל "בא יבוא ברינה נושא אלומותיו". כשעושה צדקה עם פנים שמחות ונותן הרגשה טובה למקבל, אז הקב"ה זורע את הצדקה שלו ומצמיח אותה ומשקל אחד יכולות להיות אלומות שלמות, וזהו "בא יבוא ברינה נושא אלומותיו".

ג. צדקה לא עושים פעם אחת בחיים. אלא נותנים וחוזרים ונותנים וחוזרים ונותנים.

במסכת שבת דף קד אומרת הגמרא שהאותיות ג' ד' רומזות לגמילות חסדים. ג' ד' – גמול דלים.

